

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1197

Vragen van het lid **Van der Linde** (VVD) aan de Minister van Financiën over *het bericht «Maatregelen tegen witwassen weinig effectief»* (ingezonden 3 januari 2018).

Antwoord van Minister **Hoekstra** (Financiën), mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid (ontvangen 16 februari 2018). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2017–2018, nr. 996.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Maatregelen tegen witwassen weinig effectief»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Hoe beoordeelt u het onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC)? Hoe verhoudt zich dit met de reactie van de directeur van Transparency International, Anne Scheltema Beduin, op de onderzoeksresultaten die stelt dat de bevindingen nauwelijks gebaseerd zijn op data en weinig diepgravend zijn?

Antwoord 2

De doelstelling van de WODC-onderzoeken Nationale Risico Analyses (NRA's) is het in kaart brengen van risico's voor Nederland op het terrein van witwassen en terrorismefinanciering. Deze risico's zijn nader gepreciseerd door middel van een identificatie van de risico's met de grootste potentiële impact. Tevens is de weerbaarheid onderzocht van het bestaande beleidsinstrumentarium dat is gericht op de preventie en repressie van de geïdentificeerde risico's. Het WODC heeft deze onderzoeken verricht in opdracht van het Ministerie van Financiën en het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De onderzoeken zijn per brief van 19 december 2017² aan uw Kamer aangeboden.

De rapporten nemen als vertrekpunt de eisen die de Financial Action Taskforce (FATF) stelt aan dergelijke risicoanalyses, alsmede de resultaten van

¹ <https://www.trouw.nl/home/maatregelen-tegen-witwassen-weinig-effectief~a0761a2a/>

² Kamerstuk 31 477, nr.22.

een verkennend onderzoek door het WODC naar de toe te passen methoden en data.³ In de gekozen aanpak zijn de ISO-gecertificeerde fasen van het systeem van risicomanagement doorlopen, te weten contextanalyse, risico-identificatie en risico-evaluatie. Op basis van interviews, mailenquêtes en documenten- en literatuuronderzoek⁴ is zowel voor witwassen als voor terrorismefinanciering een zogenoemde *longlist* met dreigingen opgesteld. De *longlists* zijn beoordeeld en waar nodig aangevuld door experts van verschillende organisaties, te weten toezichthouders, opsporingsdiensten en handhavers alsook koepel en branche-organisaties van meldingsplichtige instellingen.⁵ Uit deze aangevulde *longlists* zijn door de experts de tien risico's met de naar hun oordeel grootste potentiële impact geïdentificeerd.⁶ Deze experts hebben aangegeven dat zij in beginsel goed uit de voeten kunnen met het beschikbare beleidsinstrumentarium – ze missen geen belangrijke elementen – en geven tevens aan in welke mate het beschikbare beleidsinstrumentarium in hun ogen de risico's wegneemt. Dat is de weerbaarheid van het beleidsinstrumentarium tegen de benoemde risico's.⁷ Door Transparency International wordt gesteld dat de NRA's te weinig houvast bieden voor het inventariseren van risico's en het bedenken van oplossingen. Die opvatting deel ik niet. Met de NRA's is meer inzicht verkregen in de risico's op het gebied witwassen en terrorismefinanciering. Dit is van belang omdat op basis daarvan wordt bezien waar mogelijk nadere invulling nodig is voor het voeren van risicogebaseerd beleid ter voorkoming en bestrijding van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en terrorismefinanciering. Daarnaast zullen de in de rapporten opgenomen lessen⁸ worden betrokken bij het opstellen van de volgende NRA's, die ook met uw Kamer zullen worden gedeeld.

Vraag 3

Hoe kijkt u aan tegen de conclusie dat witwassen via bijvoorbeeld virtuele valuta of goederenhandel nauwelijks wordt tegengegaan door bestaande wet- en regelgeving? Bent u voornemens hier snel met nieuwe wet- en regelgeving te komen teneinde het witwassen tegen te gaan?

Antwoord 3

In de NRA's wordt onderkend dat aan virtuele valuta een groot potentieel risico is verbonden, vanwege de hoge mate van anonimiteit die met transacties in virtuele valuta gepaard gaat. Dit is in lijn met internationale bevindingen en de Europese Commissie heeft dan ook voorgesteld om platforms voor het omwisselen van virtuele valuta en zogenaamde «custodian wallet providers»⁹ binnen de reikwijdte van de vierde EU anti-witwasrichtlijn te brengen. Op 15 december 2017 is overeenstemming bereikt over dit richtlijnvoorstel. Dit leidt ertoe dat de voornoemde instellingen in de toekomst verplicht worden om, gelijk de instellingen die al binnen de reikwijdte van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) vallen, cliëntenonderzoek te verrichten en ongebruikelijke transacties te melden bij de FIU-Nederland. In de tussentijd dienen de huidige Wwft-instellingen op grond van de bestaande wet- en regelgeving reeds rekening te houden met de risico's die aan transacties met virtuele valuta zijn verbonden.

³ H.C.J. van der Veen en J. Ferwerda (2016), Verkenning methoden en data National Risk Assessment Witwassen en Terrorismefinanciering. Den Haag: WODC. Cahier 2016-12

⁴ In dat kader zijn zes buitenlandse NRA's, de Europese Supra-National Risk Assessment, het Nationaal Dreigingsbeeld georganiseerde criminaliteit 2017-2021 en overige relevante rapporten bestudeerd.

⁵ De *longlist* is opgenomen in bijlage 5 van beide NRA's.

⁶ Deze risico's zijn opgenomen in hoofdstuk 4 van beide NRA's.

⁷ De weerbaarheid tegen de risico's is opgenomen in hoofdstuk 5 van beide NRA's.

⁸ De lessen betreffen onder andere het benutten van meer kwantitatieve onderzoeksresultaten en het uitwerken van casusvoorbeelden.

⁹ Een custodian wallet provider levert een «virtuele valuta wallet» (bewaarportemonnee). Dit is een middel voor het aanhouden, bewaren en overmaken van virtuele valuta, zoals bijvoorbeeld bitcoins. Een custodian wallet provider houdt de virtuele valuta voor haar klant aan en draagt doorgaans zorg voor de beveiliging van transacties. De dienstverlening van een custodian wallet provider maakt het voor gebruikers eenvoudiger om transacties met virtuele valuta te verrichten.

Vraag 4

Deelt u de mening dat alles in het werk moet worden gesteld teneinde witwassen tegen te gaan? Zo ja, bent u van plan een uitgebreide analyse te geven van de witwassenpraktijken in Nederland teneinde tot betere maatregelen te kunnen komen?

Antwoord 4

Witwassen en financieren van terrorisme vormen een ernstige bedreiging voor de samenleving. De opvatting dat alles in het werk moet worden gesteld om witwassen en financieren van terrorisme tegen te gaan, deel ik om die reden.

In de eerste helft van dit jaar worden, eveneens van het WODC, twee rapporten verwacht over de effectiviteit van het Nederlandse beleidskader ter voorkoming en bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering. Deze zogeheten beleidsmonitors maken tezamen met de NRA's deel uit van een terugkerende cyclus.¹⁰ Wanneer deze beleidsmonitors witwassen en terrorismefinanciering beschikbaar zijn, zullen deze aan uw Kamer worden gezonden en zal een integrale beleidsreactie worden voorbereid op zowel de beleidsmonitors als de NRA's.

¹⁰ Kamerstuk 31 477, nr. 11.